

ТАҚРИЗ

ба диссертатсияи доктории Самандарзода Насрулло Юсуф дар мавзуи «Синтези ҳосилаҳои нави кислотаҳои холан ва омӯзиши ҳосиятҳои биологии онҳо» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои химия аз рӯйи ихтисоси 02.00.03-Химияи органикӣ

Дар байни моддаҳои сершумори органикӣ ҳосилаҳои кислотаҳои холан дар аксари соҳаҳо истифода бурда мешаванд. Бинобар ҳамин гузаронидани таҳқиқот дар самти синтез ва табдилоти ҳосилаҳои хаттӣ ва сиклии глитсерин яке аз масъалаҳои мубрам ба ҳисоб меравад. Ин аз он сабаб аст, ки ҳамин қисми молекула дар доираи васеи реагентҳои органикӣ мавҷуданд, ки фаъолияти биологӣ ва физиологӣ доранд ва дар синтези маҳини органикӣ васеъ истифода мешаванд. Таҳияи усулҳои нави нисбатан оддӣ, қулай ва дар асоси ин пайвастаҳои стероиди ҳосил кардани полисиклҳои нав имкон медиҳад, ки як қатор аналогҳои синтетикӣ моддаҳои дар соҳаҳои мухталифи илму техника истифодашаванда ба даст оварда шаванд ва аз адабиёт маълум аст, ки аксари онҳо ба таври кофӣ омӯхта нашудаанд. Стероидҳо як синфи васеи пайвастаҳои органикӣ ба шумор рафта дар асоси молекулаи ин пайваста имрӯз дар ҷаҳон маводи доруворӣ зиёде мавриди истифода қарор дорад, вале ба ин нигоҳ накарда, сатҳи бемори дар ҷаҳон ҳамасола тибқи маълумотҳои Дар байни шоҳаҳои химияи органикӣ пайвастаҳои гетеросиклӣ яке аз баҳши калони химияи органикӣ ба ҳисоб меравад. Гуфтан мумкин аст, ки 3 α , 7 α -дигидрокси-, 3 α , 7 β -дигидрокси-5 β -кислотаи холан дар таркиби бисёре аз маводи доруворӣ, ки барои табобати бемориҳои ҷигар ва роҳҳои захраравон пешбинӣ шудаанд (асосан ҳамчун доруҳои литолитикӣ истифода мешаванд). Илова бар ин, бисёре аз ҳосилаҳои кислотаҳои холан бар зидди як қатор ҳуҷайраҳои омоси варамҳо фаъолияти афзояндаи ингибиторӣ нишон медиҳанд.

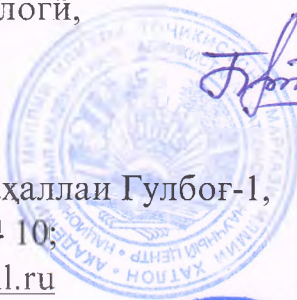
Аз ҳисоби гурӯҳҳои фаъоли кислотаҳои холан, ки аз гурӯҳҳои карбоксилӣ ва гидроксилӣ иборат мебошанд, метавон дар асоси ин гурӯҳҳои фаъол пайвастаҳои нави синтетикӣ ба даст овард, ки ҳамчун маводи доруворӣ ва пайвастаҳои зиддивирӯсӣ дар тибби муосир истифода бурдан мумкин аст.

Хулоса автореферати диссертатсияи Самандарзода Насрулло Юсуф дар мавзуи: «Синтези ҳосилаҳои нави кислотаҳои холан ва омӯзиши ҳосиятҳои биологии онҳо», бо мазмуну мухтаво, масъалагузорӣ, муҳокимарониҳои муфассал ва хулосабарориҳои амиқу дақиқ қори комили илмӣ ва таҳқиқоти пурра анҷомёфта мебошад. Мақолаҳои илмӣ

чопнамудаи муҳаққиқ мазмун ва мӯҳтавои асосии диссертатсияро инъикос мекунад. Автореферати диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон комилан ҷавобгӯ мебошад.

Аз ин рӯ, Н.Ю. Самандарзода барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои химия аз рӯи ихтисоси 02.00.03- Химияи органикӣ сазовор аст.

Раиси Маркази илмии Хатлони
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон
доктори илмҳои биологӣ,
(03.02.01 - Ботаника,
03.02.08 - Экология)

Бобоев Мариё Тиллоевич

735360, ш. Кӯлоб, маҳаллаи Гулбоғ-1,
Тел.: + (992) 918 89 84 10;
E-mail: b_mario@mail.ru

Имзои Бобоев М.Т. тасдиқ мекунам:
Мутахассиси шӯъбаи кадрҳо

Д.А.Ғафуров

04.12.2023